

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö OM 1/51/2010 (avoin lausuntokierros 8.9. – 8.11.2010)

Lausunto oikeusministeriölle äänioikeusikärajatyöryhmän raportista ”Nuorten ääni — aikuisten uurna” (oikeusministeriön julkaisusarja Mietintöjä ja lausuntoja 49/2010)

Lausumme aiheesta siksi, että tavoitteitamme on lapsen uskonnonvapauden parantaminen saamalla ihmiselle oikeuden päättää itse uskonnollisesta asemastaan 12-vuotiaana tai kompromissina viimeistään 14-vuotiaana ja tällöin samassa iässä jo peruskoulussa katsomusaineestaan lukion säännöin.

Äänioikeus ja oikeus omalla päätöksellään erota kirkosta sekä siirtyä uskonnonopetuksesta elämäntarkastustiedon opetukseen eroavat toki toisistaan. Jälkimmäistä oikeutta käyttäisi ensisijaisesti se, jolla olisi siihen oman elämänsä tähden tarvetta ja joka tällöin viimeistään tätä kysymystä pohtiesaan samalla olisi myös kypsynyt oikeuttaan käyttämään; tällainen tarve voi toki syntyä aivan ikärajoista riippumatta, ja toki päätös voisi perustua yleisempiinkin näkökohtiin. Äänioikeuden, myös kunnallisen, käyttö taas vaatii ihmistä seuraamaan yhteiskunnan tapahtumia ja muodostamaan sitten kantansa siitä, mikä puoluetaho parhaiten vastaa hänen omia mielipiteitään eri asioista, ja sellaiseen kypsyminen vaatii ymmärrettävästikin enemmän aikaa ja siis korkeampaa ikää.

Korkeata 18 vuoden ikärajaa uskonnollisesta asemasta päättämiseen ei ole voinut pätevästi perustella nykyisellä 18 vuoden äänioikeusikärajalla. Äänioikeus- ja vaalikelpoisuusikärajaakin on vaiheittain alennettu, kuten eduskuntavaaleissa 24 \searrow 21 \searrow 20 \searrow 18 ja kunnallisvaaleissa 21 \searrow 20 \searrow 18; vaalikelpoisuusikäraja on saattanut olla korkeampi kuin äänioikeusikäraja ja nämä molemmat korkeampia kuin täysi-ikäisyyden ikäraja, jolla on ollut kehitys 21 \searrow 20 \searrow 18. Mutta uskonnollisen täysi-ikäisyyden ikäraja on pysynyt koko ajan samana, minkä syynä ei ole kuitenkaan alun alkaenkaan ollut lasten muka kypsymättömyys, vaan yhteiskunnan kypsymättömyys kirkon aseman suojelun muodossa hyväksyä tarvittava muutos. Tähän muutokseen ei tarvita, että äänioikeusikärajoihin ja täysi-ikäisyytikärajaan olisi samalla pystyttävä tekemään muutos.

Lasten uskonnonvapauden ajaminen ei siis vaatinut asettumista etukäteen raportin tueksi, vaikka se tietysti helpotti suhtautumista raporttiin myönteisesti. Kuitenkin raportti (ja heti tuoreeltaan luettuna) aivan itsessään vakuutti puolestaan ja hälvensi epäluulot.

Raportti valaisi monin tavoin, miksi olisi perusteltua alentaa äänioikeusikäraja 16 vuoteen, siis tässä vaiheessa kunnallisvaaleissa. Muutokseen ei tarvittaisi vaalikelpoisuusikärajan eikä täysi-ikäisyyden ikärajan vastaavaa muutosta. Yhdenvertaisuuden tähden asian kokeilu vain valituissa kunnissa ei kävisi; muutoksen olisi oltava valtakunnallinen. Muutoksen rajoittaminen kokeiluluonteisesti aluksi yhteen kertaan veisi muutokselta vakuuttavuutta; muutoksen olisi oltava pysyvä.

Yhdistyksemme näin ollen kannattaa kunnallisvaalien äänioikeusikärajan laskemista pysyvästi 16 vuoteen.

On huomattava, että nuorille vaatimamme oikeus saada itse päättää uskonnollisesta asemastaan *tukisi* nuoren identiteetin rakentumista ja nuoren kokemusta hänen omasta vaikutusvallastaan paitsi hänen omassa elämässään *niin myös vaaleissa*.

Toinen näkökantamme raporttiin on, että asiaa ei tule vastaisuudessa perustella sillä, että evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntavaalien äänioikeusikäraja on laskettu 16 vuoteen. Tuo muutos on loukkaava niitä 16–17-vuotiaita kirkon jäseniä kohtaan, jotka haluaisivat äänestää jaloillaan, mutta eivät voi; he eivät voisi myöskään äänestää laillaan ajattelevia, sillä nämä ovat toki jo eronneet kirkosta vaalikelpoisuusikärajan 18 vuotta saavutettuaan mahdollisesti kuitenkin käytyään ehdokkuuteen vaadittavan rippikoulun vaikkapa 14-vuotiaana (vaalikelpoisuusikäraja ei voisi olla 16 vuotta, sillä riittää ajatella ehdokkaana tuollaista nuorta). Lisäksi ennakoäänestys kouluissa kouluikaan ja historian opettajat vaalien edistäjiksi järjestettyinä ovat vastoin valtiolta vaadittavaa tunnustuksettomuutta.

Dosentti Jouni Luukkainen, puheenjohtaja

Puh. (09) 191 51443, (09) 7534 703; jouni.luukkainen@helsinki.fi